

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้
5. แนวคิดและหลักการเกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกทักษะ
6. ดัชนีประสิทธิผล
7. ความพึงพอใจ
8. ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
9. บริบทโรงเรียนบ้านคำเม็ก
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการเรียนต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้ง การเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและ

ข้อมูลสารสนเทศเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจอย่าง มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง และสังคม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่างๆไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การ ทำงาน และการอยู่ด้วยกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆและมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึง ได้ กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับชั้น

1. ระดับชั้นประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6)
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3)
3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6)

2. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องนึกถึงหลักการพัฒนาการทางสมองและ
 พหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้ ดังนี้

- 2.1. ภาษาไทย
- 2.2. คณิตศาสตร์
- 2.3. วิทยาศาสตร์
- 2.4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5. สุขศึกษา และพลศึกษา
- 2.6. ศิลปะ
- 2.7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญใน
 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ และมี
 คุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างไร เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการ
 เรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการ
 เรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็น
 เครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพ
 ภายในและประเมินภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบ
 ระดับชาติ ระบบ การตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพ
 การจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนารอบด้าน
 ด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถจัดการ
 ตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูได้เข้าใจนักเรียน ทั้งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและ ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและ ความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุง การทำงาน เน้นการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและ ท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษา

วิชาทหาร

2. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และ ท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความตั้งใจ ความ เสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้กำหนดเนื้อหา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญ สำหรับการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน แต่ละชั้นปีในระดับ การศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. ตัวชี้วัดระดับชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาการจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) มีเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณนักเรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)
3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณนักเรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ในภาพรวมแสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
รายวิชาพื้นฐาน						
ภาษาไทย	280	280	280	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120
สุขศึกษา และพลศึกษา	40	40	40	80	80	80

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
ศิลปะ	40	40	40	80	80	80
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	80	80	80	80	80	80
รายวิชาเพิ่มเติม						
สาระท้องถิ่น	-	-	-	40	40	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
- กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40
- กิจกรรมนักเรียน						
ลูกเสือ/ยุวกาชาด	30	30	30	30	30	30
ชุมนุม	40	40	40	40	40	40
- กิจกรรมเพื่อสังคม/สาธารณะประโยชน์	10	10	10	10	10	10
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์และสมดุลด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการ วิชางาน และวิชาชีพชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข พึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สาระการเรียนรู้ กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการ การวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้ เทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้าง พัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานและการทำงาน (ลำลี รักสุทธิและคณะ. 2545 : 7)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการ

เรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทำให้ทราบถึงธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การถนอมอาหาร หน่อไม้ โดยเน้นการทำงาน อย่างเป็นระบบ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นในทางเลือกที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับนักเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม จิตความสามารถ ความพร้อม ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่จัดทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงทำให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและเกิดความรู้ที่ยั่งยืน

วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียน

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้อย่างมี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1)

คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้

1. มีความเข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

2. เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้

เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

3. มีความเข้าใจปัญหา เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

4. มีความเข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เมื่อจบแต่ละระดับชั้น ผู้เรียนต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. เข้าใจการทำงานและปรับปรุงการทำงานแต่ละขั้นตอน มีทักษะการทำงาน จัดการ ทักษะ การทำงานร่วมกัน ทำงานอย่างเป็นระบบและมีความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะนิสัย การทำงานที่ขยัน อดทน รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีมารยาท และมีจิตสำนึกในการใช้น้ำไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่า

2. เข้าใจความหมาย วิวัฒนาการของเทคโนโลยี และส่วนประกอบของเทคโนโลยี มีความคิดในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการอย่างหลากหลาย นำความรู้และทักษะการสร้างชิ้นงาน ไปประยุกต์ในการสร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามความสนใจอย่างปลอดภัย โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ได้แก่ กำหนดปัญหาหรือความต้องการ รวบรวมข้อมูล ออกแบบโดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 3 มิติ หรือแผนที่ความคิด ลงมือสร้าง และประเมินผล เลือกใช้เทคโนโลยี ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม และมีการจัดการเทคโนโลยี ด้วยการแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่

3. เข้าใจหลักการแก้ปัญหาเบื้องต้น มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เก็บรักษาข้อมูล สร้างภาพกราฟิก สร้างงานเอกสาร นำเสนอข้อมูล และสร้างชิ้นงานอย่างมีจิตสำนึกและรับผิดชอบ

4. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมที่สัมพันธ์กับอาชีพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2545 : 3-4)

สาระและขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1. สาระ สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การดำรงชีพและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สาระที่ 4 การอาชีพ

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเองครอบครัว และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ทำลายความสามารถความถนัด ความสนใจของตนเอง ประกอบด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ งานธุรกิจ และงานอื่นๆ

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สาระที่ 4 การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1-2)

มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชั้น

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 สาระ แต่ละสาระมีมาตรฐาน ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

ตัวชี้วัด ป. 6/1 อภิปรายแนวทางในการทำงานและปรับปรุงการทำงานแต่ละ
ขั้นตอน ตัวชี้วัด ป. 6/2 ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานและทักษะการทำงานร่วมกัน

ตัวชี้วัด ป. 6/3 ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานกับครอบครัวและผู้อื่น
สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี
ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิด
สร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วม
ในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด ป. 6/1 อธิบายส่วนประกอบของระบบเทคโนโลยี

ตัวชี้วัด ป. 6/2 สร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามความสนใจอย่างปลอดภัย โดยกำหนด
ปัญหาหรือความต้องการระบบข้อมูลเลือกวิธีการออกแบบโดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 3
มิติ หรือแผนที่ความคิดลงมือสร้าง และประเมินผล

ตัวชี้วัด ป. 6/3 นำความรู้และทักษะการสร้างชิ้นงานไปประยุกต์ในการสร้าง
สิ่งของเครื่องใช้

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจปัญหา เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยี
สารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพ
อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

ตัวชี้วัด ป. 6/1 บอกหลักการเบื้องต้นของการแก้ปัญหา

ตัวชี้วัด ป. 6/2 ใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล

ตัวชี้วัด ป. 6/3 เก็บรักษาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ

ตัวชี้วัด ป. 6/4 นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม โดยเลือกใช้ซอฟต์แวร์

ตัวชี้วัด ป. 6/1 ระบุจุด

ตัวชี้วัด ป. 6/5 ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานจากจินตนาการหรืองานที่ทำใน
ชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์เห็นแนวทางในงานอาชีพ
ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ตัวชี้วัด ป. 6/1 สสำรวจตนเองเพื่อวางแผนในการเลือกอาชีพ

ตัวชี้วัด ป. 6/2 ระบุความรู้ความสามารถ และคุณธรรมที่สัมพันธ์กับอาชีพที่

สนใจ

ตารางที่ 3 จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

สาระ	มาตรฐาน	จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชั้น					
		ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
1. การดำรงชีวิตและครอบครัว	ง.1.1	1	1	1	1	1	1
2. การออกแบบและเทคโนโลยี	ง.2.1	-	1	1	-	1	1
3. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ง.3.1	1	1	1	1	1	1
4. การอาชีพ	ง.4.1	-	-	-	1	1	1
รวม	4	2	3	3	3	4	4

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ จำนวน 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ง 1.1
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาเนื้อหา เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ จากว่า สาระที่ 1
การดำรงชีวิตและครอบครัว หน่วยงานบ้าน มาตรฐาน ง.1.1 และตัวชี้วัด ป. 6/1, ป. 6/2 และ
ป. 6/3

การจัดทำสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

การจัด โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละระดับชั้นประกอบด้วยสาระการ
เรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้สาระการเรียนรู้พื้นฐาน ส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมนั้นสถานศึกษาสามารถจัดได้ตั้งแต่
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เท่านั้น สาระการเรียนรู้พื้นฐานที่จัดให้ผู้เรียนทุกชั้นจะ
ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยีที่นำมาจัดเป็นสาระการเรียนรู้ พื้นฐานสำหรับแต่ละชั้น สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน ได้
เรียนรู้ครบตามสาระและมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชั้น
ที่กำหนด ส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมสถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นเองตามความต้องการของ

ที่กำหนด ส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมสถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นเองตามความต้องการของ
ผู้เรียน ท้องถิ่น และชุมชน โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเอง
แต่ต้องอยู่ในกรอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาสังกัด

กรอบหลักสูตร ระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์เขต 1

มีเป้าหมายและจุดเน้น ดังนี้

เมื่อประมวลยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด
ภาคพลินธุ์และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์เขต 1 สามารถกำหนดเป้าหมายและจุดเน้น
เป็นกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์เขต 1 ดังนี้เรียน
อ่านออกเขียนได้

1. นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกคน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามหลักธรรมของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเองและ
พัฒนาอาชีพอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
4. มุ่งสร้างจิตสำนึกความรักบ้านเกิด รักษาดี และเลื่อมใสในการปกครองตาม
ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย มีจิตสาธารณะ และอยู่
ในสังคมได้อย่างมีความสุข
6. มุ่งสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
7. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวของ
จังหวัดภาคพลินธุ์ โดยใช้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

2.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ความสำคัญและความเป็นมาของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ระบุไว้ว่า
รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม
จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับ

การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศพัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรม ของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและ การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระ ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ระบุไว้ว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล และ มาตรา 37 ให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตร การศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกันกับสถานศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อ 6 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วางแผนดำเนินงานวิชาการกำหนดวาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษาและแนวทางการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นอกจากต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรมแล้ว ยังจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองในท้องถิ่น เรียนรู้สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนให้มีความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในสังคม สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ รวมทั้ง จะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอน สามารถนำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

นิยามและความหมายสาระท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์เขต 1

1. “ ท้องถิ่น ” หมายถึง บริเวณสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมที่ผู้เรียนส่วนมาก มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้อง กันเคยมาตั้งแต่กำเนิด มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาคของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. “ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ” หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ

ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพปัญหา และสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อจะนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

3. “กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” หมายถึง ขอบข่ายของเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และกำหนดขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษา นำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา

4. “สถานศึกษา” หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

5. “หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำ หรือสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่ร่วมกันจัดทำ

6. “ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น” หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมทั้งข้อมูลด้านสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหา และสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชน และสังคมนั้น ๆ

การดำเนินงานของสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจัดทำ รายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพชุมชนนั้น ๆ

แนวทางการดำเนินงาน

1. ควรดำเนินงานในรูปคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสภาพของชุมชน ตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากำหนดไว้

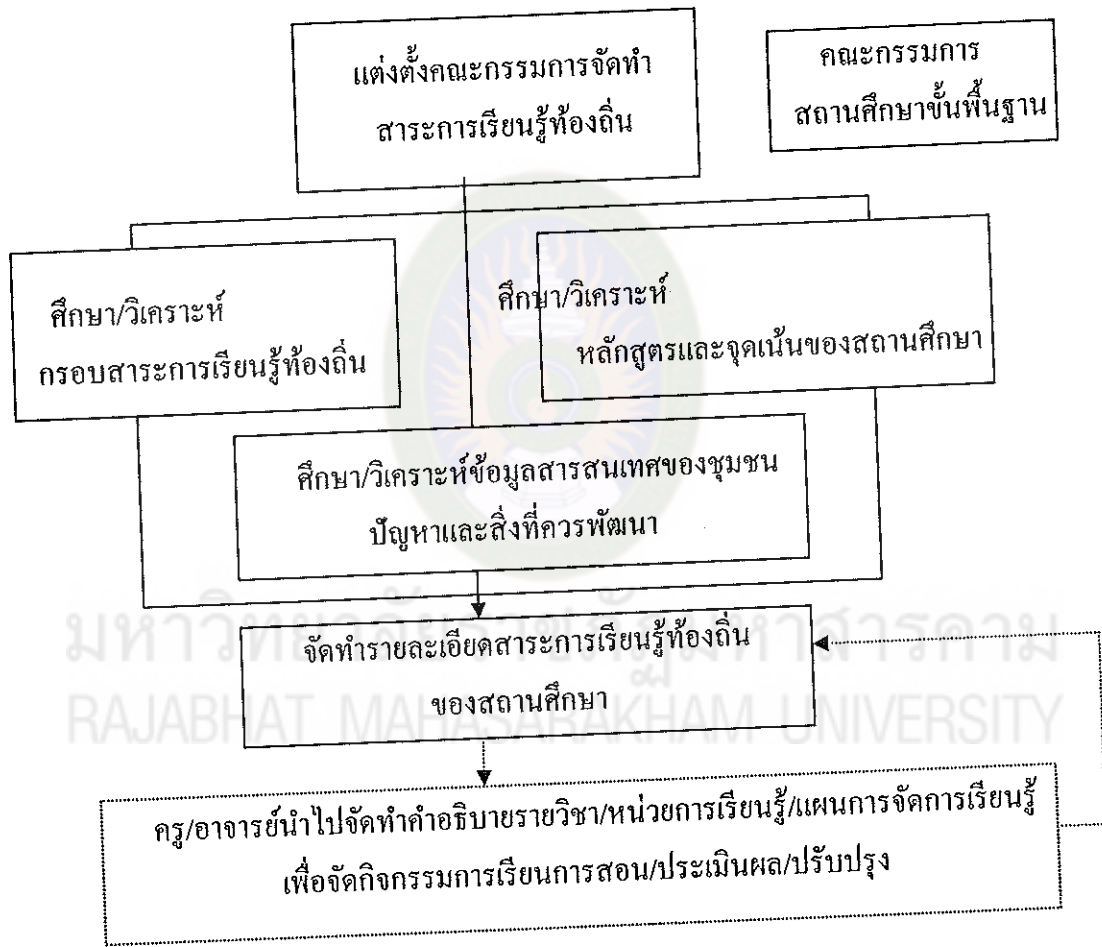
2. วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดไว้ เพื่อจะได้ทราบถึงขอบข่ายในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของสถานศึกษา

3. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ว่าควรอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติม และควรจะมีเนื้อหามากน้อยอย่างไร ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้

4. ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น

5. จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา เมื่อคณะกรรมการได้วิเคราะห์/สังเคราะห์ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ชุมชน และวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ทราบแล้วว่าในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใดบ้างที่จะต้องจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น และจะจัดทำเป็นรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จากนั้น จึงร่วมกันพิจารณากำหนดเนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับบริบท และจุดเน้นของสถานศึกษาและสภาพชุมชน ซึ่งอาจจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นช่วงชั้น หรือเป็นชั้นปีก็ได้ การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษาหรือครูผู้สอนสามารถนำไปวางแผนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ ในโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด โดยสามารถดำเนินการได้ ในลักษณะจัดทำเพิ่มเติมหรือสอดแทรกในรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และหรือรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมของสถานศึกษานั้น ๆ ก็ได้ ในการจัดทำครูผู้สอนอาจปรับปรุงพัฒนา รายวิชาที่มีอยู่เดิม หรือจัดเป็นรายวิชาใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนั้น ๆ หรือ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมหรือบูรณาการในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนั้น ๆ ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือนำนักเรียนออกไปเรียนรู้สภาพจริงในท้องถิ่น ก็จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นนี้ ครูผู้สอนอาจพัฒนาสื่อ สิ่งพิมพ์ หรือจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้อื่น ๆ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า หรือเรียนรู้ด้วยตนเองก็ได้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเรียนรู้เสร็จแล้ว ครูผู้สอนควรประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา รวมทั้ง ควรปรับปรุงและพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

แผนภูมิที่ 1 แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับสถานศึกษา

3. แผนการจัดการเรียนรู้

3.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 43) ได้กล่าวถึงการวางแผนและการเตรียมการสอนว่าเป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนใคร ในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจะต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

รุจิรุ ภู่อาระ (2542 : 159) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการ หรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 95) หมายถึง การกำหนดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและแนวทางการประเมินผลให้ผลเป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ต้องการ แผนการเรียนรู้จะมีความชัดเจนในเวลาเนื้อหา และวิธีการสอนในแต่ละเรื่องหรือแต่ละวิธี

ชัยฤทธิ์ สีลาเดช (2544 : 97) ได้กล่าวไว้ว่า การนำแนวทางต่างๆ ที่อยู่ในโครงการสอนมาวางแผนโดยละเอียดให้ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งเรียกว่าแผนปฏิบัติการหรือแผนการสอนระยะสั้น

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544 : 110) แผนการสอน คือ การวางแผนกำหนดรูปแบบของบทเรียนแต่ละเรื่อง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแก่ครูให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ความคิดรวบยอดเนื้อหา และการวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สำลี รักสุทธี (2545 : 78) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อใช้สอนใน

ช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

จากการศึกษาความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าโดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการวัดผลประเมินผลไว้ชัดเจนในแต่ละเรื่อง ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและผู้เรียนในท้องถิ่น

3.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

วัฒนาพร ระบุว่า (2542 : 2) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

สำลี รักสุทธี (2545 : 78) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสได้ศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลประเมินผล การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการบูรณาการกับวิชาอื่น
2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรของ

ท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อและสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น ตลอดจนการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่นด้วย

3. เป็นเครื่องมือของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องที่ตรงเสนอแนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อครูที่สอนวิชาอื่นใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่สอนแทนได้

5. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับประกอบวิชาชีพด้วย จากการศึกษาความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. เป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการนำเอาเนื้อหา วิธีการและเทคนิคการสอน จิตวิทยาการสอน การเลือกใช้สื่อวัตกรรม เลือกวิธีการวัดและประเมินผล มาใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ครูได้ศึกษาค้นคว้า แนวการจัดการสอน วิธีการวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อบูรณาการกับวิชาอื่น

3. เป็นเครื่องมือของครูผู้สอนหรือครูที่สอนแทน ทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. เป็นข้อมูลด้านการเรียนการสอน เพื่อนำไปพัฒนางิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่อไป

5. เป็นการพัฒนาวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอผลงานทางวิชาการได้

3.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ (2542 : 139) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เลือกรูปแบบการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการเรียนรู้

2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้

3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น

4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากผลการเรียนรู้รายปี/รายภาคที่เลือกไว้
เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา

5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้วเฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับ
หัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทาง

6. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้สาระ
การเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จะต้องสอน

7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหานั้นๆ

8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม

9. เลือกสื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการ
เรียนรู้ที่เลือกมา

10. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการ
สอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและ
กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่นๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอน

11. กำหนดการวัดผลประเมินผล โดยระบุวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
ที่เกิดระหว่างเรียน ตามจุดประสงค์ย่อย/จุดประสงค์นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอน
เมื่อจบแผนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน
การทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. เลือกรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้
2. ตั้งชื่อแผนตามสาระการเรียนรู้ ระบุชั้น และ จำนวนเวลา
3. วิเคราะห์เนื้อหา กิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของวิชาที่

จัดทำแผนและกำหนดสาระสำคัญของเนื้อหา

4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละ
ครั้งให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติของผู้เรียน

5. กำหนดสาระการเรียนรู้ ในแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับกิจกรรมและเวลา

6. เลือกกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะกับธรรมชาติวิชา ใช้กิจกรรม
แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม ใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสม โดยกำหนด กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่
บทเรียน ขึ้นสอน และขึ้นสรุปอย่างชัดเจน

7. เลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะกับเนื้อหา และกิจกรรม

8. เลือกวิธีการวัดและประเมินผลให้เหมาะกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนดวิธีวัดเครื่องมือวัด เกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนในแต่ละครั้งตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

9. ให้ข้อเสนอแนะเพื่อประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น หรือใช้กิจกรรมอื่นแทนได้

10. เปิดโอกาสให้ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขแผนจัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้ยิ่งขึ้น

11. หลังจากทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้วบันทึกผลหลังสอนผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และวิธีการแก้ไขปัญหา แล้วเกิดผลอย่างไรบ้าง

3.4 รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

สุพิน บุญขวงส์ (2544 : 136-138) ได้จำแนกรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบเรียงหัวข้อ รูปแบบนี้สะดวกแก่การเขียนของครู เพราะไม่เสียเวลาตีตาราง แต่ส่วนเสีย คือ ยากแก่การมองความสัมพันธ์แต่ละหัวข้อ เพราะเขียนอยู่คนละหน้ากัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบหัวข้อ

แผนการสอนกลุ่มวิชา ..... ชั้น .....
หน่วยที่ ..... เรื่อง ..... เวลา ..... คาบ วันที่ .....

1. ความคิดรวบยอด .....
2. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น
  - 2.1 .....
  - 2.2 .....
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.1 .....
  - 3.2 .....

4. เนื้อหา

.....
 .....

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

5.1 ชั้นนำ

5.1.1 .....

5.1.2 .....

5.1.3 .....

5.2 ชั้นสอน

5.2.1 .....

5.2.2 .....

5.2.3 .....

5.3 ชั้นสรุป

5.3.1 .....

5.3.2 .....

5.3.3 .....

5.4 ชั้นวัดผล

5.4.1 .....

5.4.2 .....

6. สื่อการเรียนการสอน

6.1 .....

6.2 .....

7. ประเมินผล

7.1 .....

7.2 .....

2. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้เป็นแบบที่แสดงให้เห็นเป็นช่องๆ ตามลำดับ
 ก่อนหลัง ซึ่งรูปแบบนี้อาจทำให้ครูเพิ่มภาระในการตีตาราง แต่จะสะดวกในการอ่านเพราะ
 มองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละช่องในหน้าเดียวกันได้ง่าย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบกิ่งตาราง

แผนการสอนกลุ่มวิชา .....

ชั้น..... หน่วยที่..... เรื่อง..... เวลา..... คาบ

วันที่ .....

ความคิดรวบยอด .....

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ....
2. ....

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการสอน	ประเมินผล	หมายเหตุ
		1. ช้่นนำ..... ..... 2. ช้่นสอน..... ..... 3. ช้่นสรุป..... ..... 4. ช้่นวัดผล.....			

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระ..... ชั้น.....

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง .....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่..... เรื่อง .....

วันที่ .....เดือน.....พ.ศ..... เวลา..... ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้ .....

1. สารสำคัญ

.....

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 .....

3.2 .....

3.3 .....

4. สารการเรียนรู้

4.1 .....

4.2 .....

5. กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ....

2. ....

ขั้นสอน

1. ....

2. ....

3. ....

ขั้นสรุป

1. ....

2. ....

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1. ....

6.2. ....

6.3. ....

7. การวัดและประเมินผล

7.1. วิธีวัด

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....

7.2. เครื่องมือการวัด

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....

7.3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

- 1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร้อยละ 80
- 2. ด้านทักษะ จาก ผลงานชุดฝึกปฏิบัติ ร้อยละ 80
- 3. ด้านความรู้ความเข้าใจ จากผลทดสอบหลังเรียน ร้อยละ 80

นักเรียนผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้าน ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80

8. ข้อเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้บริหาร

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการโรงเรียน

(.....)

...../...../.....

10. บันทึกผลหลังสอน

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ปัญหาอุปสรรค

.....
 .....

วิธีแก้ไขปัญหา

.....
 .....

ผลจากการแก้ไขปัญหา

.....
 .....
 .....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

...../...../.....

4. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและนำไปทดลองจริง

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้สร้างเกิดความพึงพอใจหากแผนการจัดการเรียนรู้มี ประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้วจะมีคุณค่าที่จะนำไปใช้สอนได้

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 หน่วยการเรียนรู้ แล้วหา ประสิทธิภาพ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาจากหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ ช่วยให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนบรรลุผล ดังนั้นในการกำหนดเกณฑ์ต้องคำนึงถึง กระบวนการและผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยมีค่าเป็น E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2525 : 494)

E_1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละของการทำแบบฝึกหัด

E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละของการทำแบบทดสอบ หลังเรียน

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพตั้งไว้ 80/80 ถึง 90/90 สำหรับวิชาที่มีลักษณะเป็นเนื้อหาและไม่ต่ำกว่า 75/75 สำหรับวิชาทักษะ

โสภณ นุ่มทอง.(2540 : 82) ได้กำหนด การทดสอบประสิทธิภาพต้องดำเนินการดังนี้

1. แบบเดี่ยว (1:1) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองกับผู้เรียนรายบุคคล เพื่อหาข้อบกพร่องการทดลองนี้ ควรกระทำกับผู้เรียนที่มีระดับการเรียนรู้ปานกลางและอ่อน เพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุง

2. แบบกลุ่ม (1:10) เป็นการนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงจากการทดลองครั้งแรกมาใช้ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน ที่มีความสามารถกระจายเพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบทดสอบภาคสนาม (1:100) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงครั้งที่สองไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 40-100 คน และหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ถ้าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องดำเนินการปรับปรุงและทดลองหาประสิทธิภาพซ้ำอีก

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีตัวแปร ที่ควบคุมไม่ได้ เช่น ความพร้อมของนักเรียน สภาพห้องเรียน ฯลฯ อาจอนุโลมให้มีระดับผิดพลาดได้ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ประมาณ 2.5-5% เช่น ตั้งประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อทดลอง 1:100 แล้ว แผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ 87.50/87.50 สามารถยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ

การยอมรับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกินกว่า 5 % ขึ้นไป

2. เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้แต่ไม่เกิน 5% หรือไม่ต่ำกว่า 5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แต่ไม่ต่ำกว่า 5% ถือว่ามีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

นักเรียนที่นำมาทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ นั้น เป็นตัวแทนของนักเรียนโดยพิจารณา ดังนี้

1. การทดลองแบบเดี่ยว เป็นการทดลองครู 1 คน ต่อนักเรียน 1 คน โดยให้ทดลองกับนักเรียนอ่อนเสียก่อนทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับนักเรียนปานกลางและเก่ง หากเวลาไม่อำนวยและสถานการณ์ไม่เหมาะสมให้ทดลองกับเด็กอ่อนหรือปานกลาง

2. การทดลองแบบกลุ่ม เป็นการทดลองใช้ครู 1 คน ต่อนักเรียน 6-10 คน โดยให้คัดกันทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน ห้ามทดลองกับนักเรียนอ่อนหรือเก่งล้วน

3. การทดลองแบบสนาม เป็นการทดลองใช้ครู 1 คน ต่อนักเรียน 30-50 คน ชั้นที่เลือกมาทดลองต้องมีนักเรียนคัดกันเป็นนักเรียนเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนเก่งหรืออ่อนล้วน

การทดลองแบบเดี่ยว แบบกลุ่มและแบบผสมหลังจากการชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับจุดประสงค์แล้ว ครูต้องดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน

2. นำเข้าสู่บทเรียน

3. นักเรียนทำกิจกรรม

4. สรุป

5. ทดสอบหลังเรียน

การใช้ชุดฝึกปฏิบัติเป็นการออกแบบให้ผู้เรียน โดยมุ่งไปที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน และผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่วางไว้ก่อนนำชุดฝึกปฏิบัติไปใช้จริง ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีโดยการบูรณาการแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เช่น การบรรยายหรืออภิปรายเฉลี่ยเป็น

จากการศึกษาการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ พฤติกรรมจากกระบวนการและผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเป็น E_1/E_2 กำหนด 80/80 ใช้ทดลองแบบกลุ่ม 10 คน เกณฑ์การยอมรับเท่ากับเกณฑ์ ระดับ

ความผิดพลาด 2-5 % และดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ ทดสอบก่อนเรียน นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทดสอบหลังเรียน

5. แนวคิดและหลักการเกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกทักษะ

ชุดฝึกทักษะหรือแบบฝึก จัดเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอีกอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วและง่ายขึ้นชุดฝึกทักษะยังช่วยกระตุ้นและเร้าความสนใจ เกิดความสนุกสนานแก่ผู้เรียน แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกทักษะหรือแบบฝึกทักษะมีดังนี้

5.1 ความหมายของชุดฝึกทักษะ

วรรณ แก้วแพรง (2526 : 86) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุดฝึกทักษะว่า เป็นแบบฝึกหัดที่ครูจัดขึ้นให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะเพิ่มขึ้น โดยการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความสนใจ และพอใจหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ มาบ้างแล้ว

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้กล่าวว่า ชุดฝึกหรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็น สื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดปฏิบัติ

คำรน ส้อมในเมือง และรุ่งฟ้า ส้อมในเมือง (2544 : 1) ได้กล่าวถึง ชุดฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะ คือสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียน หลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง ๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าชุดฝึกทักษะหมายถึง แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะ ที่ผู้สอนสร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ฝึกมากขึ้น

5.2 ประโยชน์ของชุดฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 173 – 175) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกทักษะว่า มีประโยชน์ต่อการเรียนในกลุ่มวิชาทักษะอย่างยิ่ง เพราะชุดฝึกทักษะ

จะเป็นสื่อในการปฏิบัติของนักเรียน เพื่อให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ในเรื่องที่จะฝึกเพิ่มมากขึ้น
ดังนี้

1. เป็นส่วนที่เพิ่มเติม หรือส่วนเสริมหนังสือในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครู เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่ทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
  2. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากการให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในด้านจิตวิทยา
  3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่ของครูผู้สอนด้วย
  4. ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียน หลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง
  5. จัดขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทาง เพื่อทบทวนบทเรียน
  6. จัดขึ้นนอกเหนือจากแบบฝึกในบทเรียน จะช่วยให้เด็กฝึกฝนความชำนาญเพิ่มขึ้น
  7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูทราบถึงจุดเด่น ข้อบกพร่อง หรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กให้ชัดเจน ซึ่งจะมีผลต่อครูที่จะไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเด็ก และการจัดการเรียน การสอนของครู
  8. ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และผู้เรียนสามารถบันทึกผลการฝึกพร้อมทั้งมองเห็นความก้าวหน้าของนักเรียนเอง
- สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สสวท. (2546 : 76) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกหัดว่า
1. ฝึกให้ทราบ กฎ หลักการ ทฤษฎี หรือข้อตกลงต่าง ๆ
  2. เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ของมโนทัศน์ต่าง ๆ
  3. ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และผลการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้
  4. พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ กับศาสตร์อื่น ๆ
- รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ฝึกฝนให้เกิดความแม่นยำ
  6. ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวินัย มีความรอบคอบ มีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

7. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผลการทำแบบฝึกหัดของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

8. ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และผู้เรียนสามารถบันทึกผลการฝึกพร้อมทั้งมองเห็นความก้าวหน้าของนักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ เป็นแบบฝึกหัด เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น ชัดเจนกว่าเดิม ส่งผลทำให้การสอนของครูและการเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3 หลักการสร้างชุดฝึกทักษะ

วิชัย เพชรเรือง (2531 : 77) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างชุดฝึกทักษะ ดังนี้

1. ชุดฝึกต้องมีเอกภาพและสมบูรณ์ในตัว
2. เกิดจากความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. ครอบคลุมเนื้อหาหลายวิชา โดยบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
4. ใช้แนวคิดใหม่ในการจัดกิจกรรม
5. สนองความสนใจ ใฝ่รู้และความสามารถของผู้เรียนและส่งเสริมให้นักเรียน

มีส่วนร่วมในการเรียนเต็มที่

6. กำเนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน

7. เน้นการแก้ปัญหา

8. ครูและนักเรียนได้มีโอกาสวางแผนร่วมมือกัน

9. ควรเป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีความแปลกใหม่สามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทาง

ความคิดของเด็กได้

ฉวีวรรณ กิระดิกร (2537 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างชุดฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้เรียน

เด็กที่ เริ่มเรียนมีประสบการณ์น้อยจะต้องสร้างแบบฝึกหัดที่น่าสนใจ และจูงใจผู้เรียนด้วยการเริ่มจาก ข้อที่ง่ายไปหายาก เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการทำแบบฝึกหัด

2. ให้แบบฝึกหัดที่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึก และต้องมีเวลาเตรียมการไว้

ล่วงหน้า

3. ควรมุ่งส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่ม ตามความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน

4. ชุดฝึกแต่ละชุดควรมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหรือมีตัวอย่างแสดง วิธีทำจะช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้น

5. แบบฝึกหัดจะต้องถูกต้อง ครูจะต้องพิจารณาให้ดีอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

6. แบบฝึกหัดควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่กว้างไกล

คำรน ล้อมในเมือง และรุ่งฟ้า ล้อมในเมือง (2544 : 10) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดฝึกทักษะ ดังนี้

1. มีรูปแบบหลากหลายและมากพอในการให้เด็กทำงานเกิดทักษะการเรียนรู้

2. ควรออกแบบได้น่าสนใจ เด็กอยากจะทำ เช่น มีภาพ การตีกรอบให้

สวยงาม

3. สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ควรมีลำดับการเรียนรู้ในการทำจากง่าย ๆ ไปสู่แบบที่ยากขึ้น

5. คำนี้ถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

6. สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเด็กที่เรียนเก่งควรมีแบบฝึกหัดให้ทำเพียงพอ ส่วนเด็กที่เรียนไม่เก่ง ก็พอที่จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจพอที่จะผ่านเกณฑ์ได้

7. แบบฝึกหัดมีความหลากหลายกว้างขวางกว่าข้อสอบ ข้อสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแบบฝึกหัดเท่านั้น แบบฝึกหัดจึงไม่ควรสร้างเพียงข้อสอบอย่างเดียวเท่านั้นแต่ควรครอบคลุมถึงลักษณะของกิจกรรมสอดคล้องด้วย

8. แบบฝึกหัดควรช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่ม ให้เด็กใช้ความคิดให้มากกว่าการจำ

5.4 รูปแบบของแบบฝึก/ชุดฝึก

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า ได้กล่าวถึง แบบฝึกหัดว่ามี 3 รูปแบบ คือ

1. แบบฝึกเดี่ยวหรือแบบฝึกเชิงเดี่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกผู้เรียนตามสาระที่สอนเป็นเรื่อง ๆ เช่น การฝึกคัดลายมือ การฝึกเขียนคำยาก การฝึกพูดคำควบล้ำ การฝึกหับกระดาษ การฝึกวาดภาพลายเส้น การฝึกเดินแถวเป็นเส้นตรง เป็นต้น

2. แบบฝึกเป็นชุดหรือชุดแบบฝึก เป็นกระบวนการฝึกที่เป็นขั้นตอนซึ่งต้องฝึกหลายครั้ง (สร้างเป็นชุดแบบฝึก) โดยเริ่มฝึกจากง่ายไปหายาก

3. การฝึกแบบผสม เป็นรูปแบบการฝึกเชิงเดี่ยวและฝึกเป็นกลุ่มหรือภาพรวมผสมกัน เช่น การฝึกทำดอกไม้ จะเริ่มจากการฝึกตัดกลีบ พันก้าน จากนั้นก็จะฝึกทำเป็นดอกไม้ และ จัดแจกัน เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักการสร้างชุดฝึกทักษะหรือแบบฝึกทักษะ จะต้องสร้างให้ตรงกับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ที่ต้องการฝึกเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งใน ด้านเนื้อหาของชุดฝึกทักษะ ให้เรียงจากง่ายไปหายาก จากทฤษฎีสู่การฝึกทักษะ ใช้เวลาที่ พอเหมาะในการทำชุดฝึกทักษะ การออกแบบ แบบฝึกหัดที่ หลากหลายให้เร้าความสนใจ และมีคำอธิบายที่ชัดเจน

6. ดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึง ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการ ทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุด กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นจะดู ประสิทธิภาพทางการสอนและการวัดประเมินผลสื่อการสอนนั้น ตามปกติการประเมินความ แตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและ คะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2545 : 278-279) ได้กล่าวถึง ดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า การ ประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมานั้นจะดูถึงประสิทธิภาพทางการสอนและการวัดประเมินผล ของสื่อนั้นตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการ ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทาง สถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่นใน กรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบ ก่อนเรียนได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67% และกลุ่มที่ 2 การทดสอบ ก่อนเรียนได้คะแนน 27% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74% ซึ่งเมื่อนำผลการวิเคราะห์ ทางสถิติปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสอง ปรากฏ ว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่า เกิดขึ้นเพราะ ตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้ง 2 กรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน)

แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้น ได้สูงสุดของแต่ละกรณี การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ (The Effectiveness Index) โดยใช้วิธีของ กูดแมน เฟลทเชอร์ และ ชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schnieder) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2545 : 279) ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อเจตคติและความตั้งใจของผู้เรียน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำผลรวมของคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากผลรวมของคะแนนหลังเรียน ได้เท่าใด นำมาหารด้วยค่าที่จากคะแนนเต็มของแบบทดสอบคูณด้วยจำนวนนักเรียน แล้วลบด้วยผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน

7. ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

บุญมัน นราศุภวัฒน์(2537 : 157-181) ได้เขียนถึงเรื่องความพึงพอใจในงานของบุคคลในองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน โดยอ้างทฤษฎีและหลักการที่เป็นนักการศึกษา นักจิตวิทยาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้าพเจ้าได้ศึกษาเอกสารแล้วเห็นว่าหลักการและทฤษฎีที่กล่าวต่อไปนี้มีความสอดคล้องกับความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การนอมอาหารหน่อไม้ เนื่องจากนักเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในครั้งนี้ เพราะหากทุกคนมีความพึงพอใจในการทำงานก็จะช่วยให้เกิดผลดีต่อองค์กรต่อไป

กิลเมอร์ (Gilmer. 1966 : 254-255) กล่าวว่า ใจความพึงพอใจในงาน หมายถึง ผลของเจตคติต่างๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งความพึงพอใจนั้นได้แก่ รู้สึกว่ามีความสำเร็จในผลงาน รู้สึกว่าได้รับการยกย่อง และรู้สึกว่ามีโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

ลูทธานส์ (Luthans. 1977 : 420) กล่าวว่า ใจความพึงพอใจในงานเป็นผลรวมขององค์ประกอบต่างๆ ซึ่งสนองความต้องการและเป็นสัจภาพที่เจริญขึ้นเป็นเจตคติซึ่งแฝงอยู่

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2529 : 76) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นผลจากเจตคติหลาย ๆ ประการที่คนงานมีต่องานของเขา มีต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับงาน และมีต่อชีวิตของเขาโดยทั่วไป

นภคล เชนะ โยธิน (2531 : 175) กล่าวว่าความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกพอใจหรือชอบงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

กรมอาชีวศึกษา (2534 : 56) กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกนิยมชมชอบหรือปฏิบัติที่แสดงออกในทางพอใจของผู้ที่มีต่องานหรือกิจกรรมที่เขาทำตามความคิดในลักษณะนี้ความพึงพอใจก็คือเจตคตินั้น แต่เป็นเจตคติที่มีต่องาน โดยเฉพาะ

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง เจตคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่องาน หรือกิจกรรมที่เขาทำซึ่งเป็นผลให้บุคคลเกิดความ รู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ความสำคัญของความพึงพอใจ

1. การรับรู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานจะทำให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการสร้างปัจจัยเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

2. ความพึงพอใจในงานจะทำให้บุคคลมีความตั้งใจ และมีความรับผิดชอบในการทำงานผลการขาดงาน ลดการลาออก และลดการมาทำงานสาย

3. ความพึงพอใจในงานเป็นการเพิ่มผลผลิตของบุคคลทำให้องค์กรมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน

ความพึงพอใจในงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ และปัจจัยเหล่านี้เองที่ใช้เป็น เครื่องชี้บ่งถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์. 2532 : 128-135 ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล (Personnel Factors)
2. ปัจจัยด้านงาน (Factors in the Job)
3. ปัจจัยด้านการควบคุมการจัดการ (Factors Controlled by Management)

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน

1. แนวความคิดของกิลเมอร์ (Gilmer, 1966 : 280) ได้จำแนกองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน 10 ประการ ดังนี้

- 1.1 ความปลอดภัย
- 1.2 โอกาสก้าวหน้าในงาน
- 1.3 ความพอใจในการจัดการ
- 1.4 ค่าจ้าง
- 1.5 ลักษณะงานที่ทำ
- 1.6 การบังคับบัญชา
- 1.7 ลักษณะทางสังคม
- 1.8 การคมนาคมและการสื่อสาร
- 1.9 สภาพการทำงาน
- 1.10 สิ่งตอบแทน

2. แนวความคิดของมาสโลว์ (Maslow) กิติมา ปรีดีดิลก (2529 322-323) ได้อธิบายถึงแนวคิดของมาสโลว์ว่า เป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ถ้าความต้องการเหล่านั้นได้รับการตอบสนองก็จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจในงาน ความต้องการของมนุษย์พื้นฐานของมาสโลว์ แบ่งเป็น 5 ชั้นคือ

- 2.1 ความต้องการทางสรีระ
- 2.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- 2.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ
- 2.4 ความต้องการการรับได้รับการยกย่องนับถือ
- 2.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

การวัดความพึงพอใจในงาน

1. เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในงาน
2. เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับผลงานที่ออกมา
3. เพื่อจะได้เรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน

สรุปจากหลักการ ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของความพึงพอใจในงาน หมายถึงเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานหรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความ

มุ่งมันที่จะทำงาน มีขวัญมีกำลังใจในการทำงาน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

8. ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4 ทฤษฎี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 8.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์
- 8.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์
- 8.3 ทฤษฎีสิ่งเร้าและตอบสนองของสกินเนอร์
- 8.4 ทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอนของแฮร์โรว์ (Harrow)

8.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์ (The Law of Learning)

ธอร์น ไคค์ (ค.ศ. 1814-1949) อ้างอิงจาก ทิศนา เขมมณี (2544 : 51) ได้กล่าวว่า คนเราจะเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการเรียนรู้โดยใช้กฎ 4 ข้อ ต่อไปนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อเขามีความพร้อมที่จะเรียน ผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวรไม่ได้กระทำซ้ำ ๆ การเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวรในที่สุดก็อาจลืมคงทนถาวร
3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้นำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจ ย่อมอยากเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่ยอมการเรียนรู้ ดังนั้นการรับผลที่พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์ (The Law of Learning) กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด กฎแห่งการใช้ และกฎแห่งผลสรุปได้ว่า ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่สนใจ และมีความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอ นั่นคือ ต้องมีการทบทวนความรู้เดิมก่อนการเรียนเนื้อหาใหม่เสมอ สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีเมื่อการเรียนประสบผลสำเร็จและทราบว่าเรื่องที่เรียนมีประโยชน์ให้ผลป้อนกลับทุกครั้งที่มีการถามให้ตอบ ดังนั้นครูต้องให้ผู้เรียน

เรียนรู้เนื้อหาทีละน้อย ๆ จากง่ายไปหายาก ทำให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น การเรียนรู้ต้องมีการฝึกอย่างเพียงพอ ยิ่งฝึกบ่อย ๆ มาก ยิ่งรู้มากทำให้เกิดทักษะมาก จึงควรมีแบบฝึกหลาย ๆ รูปแบบ จนมั่นใจว่าผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์มีความมั่นคงของการเรียนรู้ ยิ่งถ้าผู้เรียนได้รับความพอใจจากการเรียน ยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากที่จะเรียน ส่งผลให้การเรียนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

8.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow, 1962) อ้างอิงจาก ทิสนา แจมมณี (2552: 69) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่ต้องการตอบสนอง และความอยากนี้เกิดจากมนุษย์ มีความจำเป็น (Need) ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์ จะแสดงออกมามีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะมีขั้นพื้นฐานที่เหมือนกันเป็นลำดับไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าได้รับการตอบสนองความต้องการระดับใด มากน้อยแค่ไหนซึ่งมาสโลว์ สรุปว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือความต้องการสิ่งจำเป็นทางร่างกาย (Physiological Need) ความต้องการในด้านความปลอดภัย (Safety Need) ชั้นความต้องการความรัก (love Need) ความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม (Esteem Need) และ ความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (Self-Actualization Need) หากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียงสำหรับตนในแต่ละขั้น มนุษย์พัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น
2. มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง ประสบการณ์ที่เรียกว่า "peak experience" เป็นประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในสภาวะดีมั่งคั่งจากการรู้จักตนเองจากการสภาพความเป็นจริง มีลักษณะน่าตื่นเต้น เป็นความรู้สึกรื่นเริง เป็นช่วงเวลาที่บุคคลเข้าใจเรื่องหนึ่งอย่างทอ้งแท้ เป็นสภาพที่สมบูรณ์ เป็นลักษณะผสมผสานกลมกลืน เป็นช่วงเวลาแห่งการรู้จักตนเอง อย่างแท้จริง บุคคลที่มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อยๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากแนวคิดของมาสโลว์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยคิดว่า ถ้าหากครูจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน โดยนำเอาความต้องการนั้นมาเป็นพื้นฐานในการสร้างแรงจูงใจ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และเรียนรู้ได้ดี

การที่ผู้เรียนได้รับการยกย่องและเกิดความภูมิใจย่อมเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ถ้าสามารถจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ หรือกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ ในสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและเรียนรู้ อย่างไม่สิ้นสุดจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียน

8.3 ทฤษฎีสิ่งเร้าและตอบสนองของสกินเนอร์ (Skiner)

สกินเนอร์ (Skiner) อ้างอิงจาก สมทรง สุวพานิช (2549 : 124-125) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนแต่ละครั้งประกอบด้วยกระบวนการของสิ่งเร้า (S) การตอบสนองสิ่งเร้า (R) และการให้ผลป้อนกลับ (F) ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น

$$S_1 \quad R_1 \quad F_1 \rightarrow \quad S_2 \quad R_2 \quad F_2 \rightarrow \quad \dots \quad S_n \quad R_n \quad F_n$$

สกินเนอร์ได้นำเอากระบวนการ SRF มาสร้างบทเรียนสำเร็จรูป (Program Instruction) เป็นคนแรก เขาเห็นว่า การให้ผลป้อนกลับ (F) จะต้องให้ทันทีทันใดจึงจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ สกินเนอร์เน้นการเสริมแรงทางบวก (Postive Reinforcement) เช่น ดีมาก เก่งมาก ลองอีกที ซึ่งเขายกกว่า การเสริมแรงทางบวกจะก่อให้เกิดการเสริมแรงอยากรู้ อยากเรียนมากกว่า

จากแนวคิดของสกินเนอร์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยคิดว่า ถ้าหากครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก นักเรียนได้ให้คำชมจากครู เช่น เก่งมาก ดีมาก ลองอีกที ฯลฯ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจในการเรียนยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

8.4 ทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอนของแฮร์โรว์ (Harrow)

ใช้ทักษะปฏิบัติ 5 ขั้น คือ การเลียนแบบ ทำตามคำสั่ง ทำถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และทำตามธรรมชาติได้ (ทศนา แจมมณี. 2552 : 37)

9. บริบทโรงเรียนบ้านคำเม็ก

สภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ทำการวิจัย โรงเรียนบ้านคำเม็ก ตั้งอยู่ ตำบลไผ่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากอำเภอและจังหวัดกาฬสินธุ์ 12 กิโลเมตร มีหมู่บ้านในเขตบริการ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านคำเม็ก หมู่ที่ 4 และบ้านโนนทอง หมู่ที่ 9 มีนักเรียนทั้งสิ้น 84 คน

ครู 8 คน มีพื้นที่ของโรงเรียน จำนวน 9 ไร่ 2 งาน ใช้เป็นพื้นที่ในการเกษตรประมาณ 1 ไร่ 2 งาน ปลูกต้นไม้รอบบริเวณโรงเรียน

จากสภาพชุมชน โดยรวมคนในชุมชนมีอาชีพเกษตร ทำไร่ ทำนา และบริเวณรอบพื้นที่ไร่และนาของคนในชุมชนปลูกต้นไม้เป็นส่วนมาก พอถึงฤดูฝนก็มีหน่อไม้เป็นสินค้าออกของหมู่บ้าน และมีบางส่วนถนอมอาหาร แปรรูปหน่อไม้ ไร่รับประทานนาน ๆ หรือจำหน่ายในบางโอกาส แต่คนในท้องถิ่นส่วนมากไม่ชอบทำอาหาร และถนอมอาหารไว้รับประทาน นิยมซื้ออาหารสำเร็จรูปจำหน่าย ดังนั้นนักเรียนและคนในท้องถิ่นทำอาหารไม่เป็น ฉะนั้นเพื่อให้นักเรียนได้ดำเนินชีวิต อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง อย่างมีความสุข และมีการเรียนรู้สอดคล้องกับบริบทที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคำเม็ก จำนวน 11 คน เป็นกลุ่มเป้าหมาย ในการทดลองใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระท้องถิ่น

โรงเรียนบ้านคำเม็ก เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง จะทำการเกษตรได้ผลดีเต็มที่ในฤดูฝนเท่านั้น อาหารที่มีในท้องถิ่นได้แก่ หน่อไม้ ผักขี้เหล็ก ผักตามไร่นาต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกหน่อไม้ซึ่งเป็นอาหารที่หาง่ายในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นเนื้อหาสาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต สุขนิสัยในการบริโภคของคนในชุมชน ประกอบกับข้อมูลของผู้วิจัยจากการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผลจากการสำรวจ เรื่องการถนอมอาหารหน่อไม้เป็นความต้องการอันดับมากที่สุด ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากชุมชนได้เป็นอย่างดี และถือได้ว่าชุมชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้ คือ

10.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในประเทศ

ดังนี้คือ

บัณฑิต ไชยวงศ์ (2544 : 60) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เมี่ยง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียน เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตร ผลปรากฏ ดังนี้ ได้แผนการสอนเรื่องเมี่ยง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

ที่ 5 ที่เหมาะสมสำหรับชุมชน และ โรงเรียน นักเรียนมีผลการเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานมีค่า คะแนนที่ร้อยละ 76.20 ซึ่งอยู่ในระดับดี

ประภาพรรณ คำบุญมี (2544 : 110) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์อาหารจากกล้วย กลุ่มโรงงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ปรากฏผล ดังนี้ การประเมินหลักสูตรฉบับร่างก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้การประเมินแบบ Puissance Measure (P.M.) พบว่าค่า P.M. ของหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 10.78 ซึ่งแปลตามความหมายตามเกณฑ์ประเมินได้ว่า หลักสูตรมีคุณค่าสูง เหมาะสมกับสภาพของ ท้องถิ่นกับผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์อาหารจากกล้วย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 96/88

พรประภา พรรณนา (2544 : 181-182) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการพัฒนาแผนการสอนกลุ่มโรงงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทอผ้าไหม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลดังนี้ ผลการประเมินหลักสูตรโดยอาศัยแนวคิด Puissance Measur (P.M.) ปรากฏว่าได้หลักสูตรที่มีค่า P.M. เท่ากับ 14.05 ผลการประเมิน แผนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ผลการหาค่าประสิทธิภาพ มี ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 0.5717 คือผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนจากแผนการสอนร้อยละ 65.64 ผลการวัดพฤติกรรมระหว่างเรียน แบบวัดเจตคติ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.93 มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.81

สงกรานต์ จำปาบุรี (2544 :: เว็บไซต์ :20 ธันวาคม 2552) พัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น เรื่องการทำไข่เค็ม กลุ่มโรงงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผล การศึกษาค้นคว้าพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลักสูตร และแผนการสอน เรื่องการทำไข่เค็มที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 85/85

สุรพร บำรุง (2544 : 91) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการ งานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทำปลาต้ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มโรงงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทำปลาต้มโดย ภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีรายด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ

มากที่สุด คือด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน กิจกรรมการเรียน การสอน และการวัดผลประเมินผล

2. แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทำปลาต้ม มีประสิทธิภาพ 94.28/87.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 85/85 และมีตรรกะมีประสิทธิภาพของแผนการสอนเท่ากับร้อยละ 70.58

เทพี ภูมิฐาน (2545 : 114-115) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าเกลือเต่า ปรากฏผล ดังนี้ ผลการประเมินหลักสูตรโดยการประเมินหลักสูตรแบบ Puissance Measure (P.M.) เท่ากับ 13.99 ซึ่งสรุปตามเกณฑ์การประเมินระดับสูงได้ว่าหลักสูตรมีคุณค่า ผลการประเมินแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ซึ่งอยู่ระดับเหมาะสม ผลการวัดผลโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.50 คิดเป็นร้อยละ 78.50 และนำข้อสอบมาหาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 30.20 คิดเป็นร้อยละ 75.50 ผลการวัดผลด้านประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 91 คิดเป็นร้อยละ 82.72 ประสิทธิภาพของแผนการสอน มีค่าเท่ากับ 93.60 คิดเป็นร้อยละ 85.09

ปรีชา เครือสินธุ์ (2545 : 61) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำน้ำตาลมะพร้าว ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำน้ำตาลมะพร้าวในโรงเรียน และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรทุกด้าน เกี่ยวกับหลักสูตรที่ทำขึ้น ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่ออาชีพการทำน้ำตาลมะพร้าว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีแนวโน้มว่าหลังเรียน นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สำเนียง วรรณศรี (2545 : 115-116) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ เรื่อง ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้าโดยรวม และเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา อัตราเวลาเรียน สภาพแวดล้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเรื่อง ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้า ซึ่งให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.17/89.69 ซึ่งสูงกว่า

เกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ และได้ดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอนเท่ากับ 78.88 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.88

สุจิตรา สิทธิ (2545 : 71-73) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง การทำน้ำดื่มสุขภาพ โดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มที่มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำน้ำดื่มเพื่อสุขภาพ และทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน โดยใช้การศึกษาค้นคว้าแบบ One Group – Posttest Design เครื่องที่ใช้ประกอบด้วยแผนการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตทักษะการปฏิบัติ และแบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม ใช้สถิติ t – test และค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 นักเรียนมีทักษะการทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนมีพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ในเรื่องการวางแผนการทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินการกลุ่ม

สุมาลี ดาแก้ว (2547 : 152-158) ได้ศึกษาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารจากปลา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4 ผลการศึกษาค้นคว้า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารจากปลา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.50 และแผนการสอนกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการแปรรูปอาหารจากปลา ซึ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.82/88.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7346 ซึ่งแสดงว่ามีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 73.46 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.54

สราวุฒิ จันทร์สมบัติ (2548 : 105) ได้ศึกษาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมจีน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลดังนี้ โดยวิธีการหาค่า Puissance Measur (P.M.) ซึ่งครอบคลุมการประเมิน 3 ด้าน คือ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ปรากฏได้หลักสูตรมีค่า P.M. เท่ากับ 13.23 ซึ่งสูงกว่า 10 สรุปตามเกณฑ์การประเมินได้ว่าหลักสูตรมีคุณค่าสูงและประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ทดลองสอนโดยแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 94.74/81.73

ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนและก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ .06029 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน ร้อยละ 60.29 ซึ่งแสดงว่าผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ตามหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมจีน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

ธงชัย พรหมกุล (2549 : 105-106) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำปลา ร้าหมัก กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏ ดังนี้ ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีประสิทธิภาพ 90.00 /91.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นันทวัน มณีวงษ์ (2549 : 131-143) ได้ศึกษาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากยางพารา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคงสว่างวิทยาน ตำบลงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 ผลการศึกษาค้นพบว่า การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคบูชของค์ แล้วว่ามีคุณภาพระดับสูง (13.48)และมีความเหมาะสมที่สุด เท่า 4.54 นักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6966 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 69.66 และประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 83.61/86.39 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการประดิษฐ์ดอกไม้จากยางพารา ส่วนผลการใช้หลักสูตรกับนักเรียนอีกกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.6904 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 69.04 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 84.65/87.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ประกาศนียบัตร เทคทำดี (2549 :116-118) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอเลือก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอเลือก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 แผนการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.36 /83.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 คำนี้อประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้ เท่ากับ 0.53 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 16.28 และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอเลือกโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 วิทยากรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

พิชัย เรื่องธรรม (2551:103-104) การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสะแบง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะ และกระบวนการทำงาน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินหลักสูตรและแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Dependent Sample) ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีประสิทธิภาพ 86.98/88.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ซีรพันธ์ อินจันทร์ (2551: 77) การสร้างชุดฝึกอบรมขนมไทยตามเทศกาลตามห้องถิ่นเน้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาผลการวิจัย 1) ได้ชุดฝึกขนมไทยตามเทศกาลในห้องถิ่นเน้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุด ชุดที่ 1 ขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลวันตรุษไทย ชุดที่ 2 ขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลวันสงกรานต์ ชุดที่ 3 ขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลวันสลากภัต ชุดที่ 4 ขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลวันสารทไทย ชุดที่ 5 ขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลวันออกพรรษา 2) ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมขนมไทยตามเทศกาลตามห้องถิ่นเน้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพระหว่างเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 89.48 / 84.67 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 75/ 75 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบรมขนมไทยตามเทศกาลตามห้องถิ่นเน้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพอใจอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระห้องถิ่น เป็นสาระเกี่ยวกับปัจจัยในการดำรงชีวิต และเป็นความต้องการของคนในห้องถิ่น ความต้องการของนักเรียน โดยใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีในห้องถิ่นนั้นๆ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะซึ่งเป็นพื้นฐานของงานอาชีพ จากการได้ปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด นักเรียนมีความพึงพอใจการเรียนรู้

10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

บุร์ดอน Burdon. (2000 : 89) ได้ศึกษาวิจัย ทำการสำรวจกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของผู้เข้าร่วมในการวิจัยที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 6 คน หลังจากที่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอ ณ ห้องแสดงภาพ National Gallery of Canada กิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอ ณ ห้องแสดงภาพ National Gallery of Canada ประเทศแคนาดา การวิจัยได้ทำการอภิปราย และวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการ

เรียนรู้ของผู้เรียน ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์และทฤษฎีด้านการจัดการศึกษา รวมถึงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ทฤษฎีด้านการเรียนรู้แบบเผชิญประสบการณ์ตรงและความคงทนในการจำด้วยผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้รับโอกาสให้เข้าไปทำการศึกษาหาความรู้โดยการสัมผัสจับต้อง และฝึกปฏิบัติโดยใช้วัสดุจริงการเชื่อมโยงกับงานศิลปะที่เป็นต้นแบบ โดยประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอ คือตัวเร่งให้นักศึกษามุ่งที่จะทำการสืบเสาะและค้นหาโอกาสในการเรียนรู้ที่มากยิ่งขึ้นไปอีกยิ่งไปกว่านั้นยังพบด้วยว่าเมื่อผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้มีแนวโน้มที่เป็นได้สูงว่าผู้เรียนมีความรู้ที่คงทนในการจำจากประสบการณ์ทุกอย่างที่ได้รับ

การ์ซิโน Graziano. (2003 : 241-A) ได้ศึกษาวิจัยการสร้างธุรกิจเสมือนจริง คือ การจำลองสถานการณ์ในการทำงานจริง โดยเน้นการฝึกประสบการณ์ตรงซึ่งนักศึกษาจะได้ทดลองบริหารธุรกิจเสมือนจริงนี้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจทั้งด้านการผลิตสินค้าและบริการ ในหลักสูตรนี้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากการดำเนินงานในธุรกิจจำลองนั่นเอง การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับแนวคิดดังต่อไปนี้คือ การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ทักษะที่เน้นการแก้ปัญหาและการพัฒนาผลการฝึกปฏิบัติงานในระหว่างเรียนผลจากการวิจัยพบว่านักศึกษาได้รับประสบการณ์เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

สตีเนอร์ Steiner.(2004 : 135-A) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการฟาร์ม โดยเน้นประสบการณ์ตรง จุดมุ่งหมายของการวิจัยคือเพื่อสำรวจคุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการในหลักสูตร เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น พัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาทักษะได้มาก

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยหลายท่านพัฒนาขึ้นตามความต้องการของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ นำความรู้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความพึง

พอใจต่อการเรียน และ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัย
ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY